

"Şəhid olan əsgərlərim heç yadımdan çıxmırlar"

QAZI ZABİT ELNUR SARIYEV: "VƏTƏN MÜHƏRİBƏSİNDƏ AZƏRBAYCAN GƏNCİ ÖZÜNÜ TƏKCƏ BİZƏ, XALQIMIZA YOX, BÜTÜN DÜNYAYA LAYİQİNCƏ TANITDI"

Vətən müharibəmiz bitmə də, izləri hələ qalmaqdadır, yaqın ki, əbədi də qalacaq. Qazilərimiz isə həm də öz bədənlərində onun izlərini daşıyırlar. Onlardan biri də qazi baş leytenant Elnur Saryevdir. Elnur bəy müharibəyə könüllü qatılıb, uzun döyüş yolundan sonra isə sağ qolunu itirərək qazi adını qazanıb. Bu günlərdə Bakıda Protez-Ortopedik Bərpa Mərkəzində qazimizlə görüşüb müharibə xatirələri və müalicəsi ilə bağlı həmsöhbət olduq.

- Elnur bəy, müharibəyə gedəncə hansı işlə məşğul idiniz?

- Mən müharibəyə zabıt kimi qatılmışdım, amma rütbəni Bakı Dövlət Universitetində almışdım. 1995-1999-cu illərdə Universitetin tarix fakültəsində oxumuşam. 11 il Mingəçevirdə müəllim işləmişəm. Sonra Gədbəyözü köçüb, orda Azərbaycan Beynəlxalq Madən Əməliyyat Şirkətində işləmişəm.

1992-ci ildə I Qarabağ müharibəsi vaxtı mən 8-ci sinifdə oxuyurdum. Bibim oğlu tankçı idi və həmin müharibədə şəhid olmuşdu. Məndən 9 yaş böyük idi, onu özümə böyük qardaş bilirdim. Xəbəri tez zamanda eşidəndə inanmamışdım, çox pis olmuşdum. O zamandan bu ağrı ürəyimdə idi.

- Bəs bu müharibəyə gedişiniz necə oldu?

- Ehtiyatda olan baş leytenantam. Amma yaşına görə mənə aparmırdılar. Hərbi komissarlığa dəfələrlə getdim, ancaq cavab verirdilər ki, ehtiyac yoxdur. Mənsə dayanmadım və sonda sənədimi çıxarıb üzə qoydum, dedim, mütləq mənə çağırılmalısınız. Beləcə, oktyabr ayında çağırıldılar. Əvvəl Ağcabədiyə getdik, ordan da Gəncədəki hərbi hissələrdən birinin tərkibində bizi Qubadlıya apardılar. Həmin hərbi hissə çox uzadı yol keçib. Mən onlara Qubadlıda qoşuldum. Biz Qubadlıda olarkən çox da güclü döyüşlər olmurdu. 1-2 şiddətli döyüşümüz oldu. Çünki ermənilər qaçırıldı. Sonra Laçın kəndlərini girdik və azad edəndə Türklər kəndinə kimi gedib çıxdıq. Mən cəbhəyə gəndəndən sonra əsas döyüşlərimiz Laçında oldu. Hor tərəf düşmənlər şeyrilə dolu idi. Laçın dağılıq və məşəlik yerləri. Orda dağılımı evlər də vardı, salama evlər də. Görürdük ki, orda yaşayıb olub. Ermənilər hər şeylərini atıb qaçmışdılar.

- Hansı şəraitdə yaralandınız?

- Oktyabrın 28-də çox güclü döyüşümüz oldu, şəhidlər verdik. Şəhidlərimizin hər biri bir orduya dəyən oğullardı. Çox mərd, cəsur uşaqlar idi. Amma aqçımi dəyim ki, tökülən qanları heç biri yerdə qalmırdı, qisaslarını düşməndən alırdıq. Düşmənlə bizimlə üz-üzə gəlməyə qorxurdur. Sırf artilleriya ilə vururdular. Düşmənlər

lərinə qoyub qaçırtdı, amma biz heç bir şəhidimiz, yaralımızı meydanda qoymurdur, mütləq çıxarırdıq. Düşmənləri istəyirdi ki, bizi Laçından vurub çıxartsın. Amma bacarmırdılar, biz mövqelərimizi qoruyub saxladıq. Oktyabrın 29-da yenə artilleriya ilə vurdular bizi, 2 şəhidimiz oldu. Ümumən, 26 nöfərlik tağında mənimlə birlikdə 12 nəfər qalmışdıq. Şəhidlərimiz və yaralılarımız vardı. Buna görə də oktyabrın 30-da bizi dəyişdilər, komplektləşdirmə üçün düşməni idik, başqa tağımla birləşəcəkdik. Yolda da bizi topladı vurdular. Həmin vaxt polkovnik-leytenant Vidadi Xəlilov və onun yanındakı çavuş şəhid oldular.

Sonra biz məşəyə düşdük, komplektləşdirməni gözləyirdik. Noyabrın 2-də əsgərləri götürdülər. Noyabrın 4-ü səhər bəliyyəmə oldu. Uzun vaxt idi ki, hamımız çətin və öljərsiz şəraitdə qalmışdıq. Qərarlaşdırırdıq ki, gedib çayda yuyunaq, bir az özümüzə gələk. Çünki ertəsi gün səhər döyüşə girsək, Əsgərə pay gəlmişdi, çində "dirnaqtan" da vardı. Onunla sağ əlimin dirnaqlarını kəsdim, sola keçəndə düşmənlər bizi vurdu. Hamımız dağılışırdıq, mövqə tutduq. Baxdım ki, yanımda bir çavuş qalıb. Əsgərlərim görünürdü. Onları axtaranda bir yerdə 7 nəfəri tapdım. Ən çox onlar idi deyə, yanlarına getdim, digər əsgərlərimizi soruşdum. Bunu danışıanda yenə atdılar, amma aralı düşdü. Baxdım ki, əsgərimin birində "bronjilet" yoxdur. Öz "bronjileti" mənə verəcəkdim, əsgər dedi, siqaret çəkək, sonra götüərəcəm. Həmin vaxt yenə atdılar, kənarə düşdük, ikinci partlamadı, üçüncü yaxınlığımızda düşdük, amma kimə nə oldu bilmədim, dördüncünün qolposu işə mono deydi. Əllərimlə basımı tutmuşdum. Başımı qaldıranda gördüm keyimışəm, sol əlimi oynatdım, hiss elədim, sağa baxanda işə gördüm ki, qolum yoxdu. Onda yenə yanımızdakı uşaqlardan qohulduq. Birtohor ayağa qaldım, qolumda da qucağıma götürdüm və aşağı düşdüm ki, kömək istəyim. Kömək gəldi, bizi apardılar, təcili yardım maşınına çatanda taqətdən düşdüm. Amma getmək istəmədim, əsgərlərimi soruşurdum. Bəzilərini şəhid olduqlarını dedilər, inanmadım, maşından düşüb getmək istəyirdim onların yanına, imkan vermədik. Ordan Türklər kəndindəki tibb məntə-

qəsinə, sonra hospitala apardılar. Hara da gəldirdim, qolumu özümə aparırdım ki, bəlkə yerinə tikə bildilər. Hospitalda "bronjilet"i öyniməndən çıxardanda baxdıq ki, bir qəlpə düz ürəyimə gəlib, amma "bronjilet" saxlayıb onu. Əgər mən "bronjilet"i əsgərə versəydim, o qəlpə mənə öldürəcəkdə, əsgərim sağ qalacaqdı. Mən ona razı idim. Kaş ki, o əsgərim razı olaydı, götürəydik "bronjilet"imi.

- Sizi ən çox sarsıdan itki hansı olub?

- Əsgərlərimin hamısını itkisi mənim üçün çox sarsıdıcı idi. Şəhid olan əsgərlərim heç yadımdan çıxmırlar. Şəhidlik elə bir zirvədir ki, ora çatmaq hər adama qismət olmur. Ancaq onlardan başqa biri var ki, onun şəhidliyini mən sonradan eşitdim və çox sarsıldı. Bu, polkovnik-leytenant Nail Orucov idi. Biz onunla Gadabayda birgə xidmət etmişdik. Çox gözəl insan idi. Mən onun şəhid olmasını hospitalda eşitdim və çox pis oldum. Onun yaxşı döyüşçü olduğunu hələ o vaxtdan bilirdim. O, baş leytenant idi, gözəl xidmətinə görə vaxtından əvvəl kapitan rütbəsi vermişdilər. Sonralar onu görməmişdim və həmişə də görmək istəyirdim. Şəhidliyini eşidəndə inanmadım. O da əsgərinin xilas etmək üçün şəhid olmuşdu.

- Qolaba xəbərini alanda yaqın ki, hospitalda idiniz?

- Bəli, Bakıda, hərbi hospitalda idim. Palata yoldaşım da XTQ-nin əsgəri idi, minaya düşmüşdü, bir ayağını itirmişdi. Noyabrın 10-da gecə saat 3-də mənə zəng gəldi. İşlədiyim şirkətdəki müdirim idi. O verdi qələbə müjdesini. Xəbəri eşidən kimi yanımızdakı əsgər yadımdan çıxdı, durdum qaçdım. Bir də əsgər arxadan çağırdı ki, komandir, mən də. Ona da kömək elədim gedib televizorda baxdıq conab Ali Baş Komandanın çıxışına. Çox sevinmişdik. Seviniyimizdən sobbə də hom o idi ki, torpaqlarımız azad edildi, həm də daha yeni itkilərimiz olmayacaq.

- Alioniz müharibəyə getməyinizi, yaranmadığınızı necə qarşıladı?

- Ailəliyəm, üç oğlum var. Onlar mənim müharibəyə könüllü gətirdiyimi bilirdilər. Mənsə çağırış gələndə onlara müharibənin nə olduğunu, mənə və bizi nələrin gözləyəcəyini başa saldım ki, gedirsənsə, qayıtmaya, ya da başqa vətəniyədə qayıda bilsənsən. Ona görə də hazır idilər. Həyat yoldaşıma özüm zəng eləyib dedim vətəniyəyə. Düzüdü, telefonda soyuqqanlı danışdı, amma uşaqlar dedilər ki, sonradan xeyli ağlayıb. Mənsə ona dedim ki, burda ağlamalı heç nə yoxdur. Bu qol vətən yolunda, xalq yolunda gedir, getməli idi də. Özü də Laçında. Əsas odur ki, torpaqlarımız azad olundu. Orlar çox gözəldir, mütləq azad edilməli idi. Özüm də tarix müəllimiyəm. Həmişə 20 faiz torpaqlarımızın işğal altında olduğunu deyəndə utanırdım. Düzüdü, indi müəllim deyiləm, amma yenə də müəllim olsaydım, indi tamam başqa cür danışardım bu böyük qələbimizdən.

- İndi müalicənin necə gedir?

- Çox yaxşı gedir, çox böyük qaçığı götürürük. Aprelin 20-də protez üçün ölcü götürüldü. İndi də qolu protez hazırlamaq üçün müalicə gedir. Müalicənin notisiyəndə ən yaxşı şəkildə hiss ediorəm. Münsibət, qaçığı, hörmət yüksək səviyyədədir. İstər həkimlər, istər tibb bacıları, istər sanitarlar çox gözəl münasibət göstərirlər. İnşallah, tezliklə protez hazırlar. Onu deyim ki, yoxlamaq üçün çap taxdılar və protezi qoşdular, onda özün barmaqlarını açıb yurmsan və adam uşaq kimi sevirin.

- Xidmətləriniz dövlətimiz tərəfindən də qiymətləndirilib.

- Bəli, "Laçının azad olunmasına görə", "Hərbi xidmətlərə görə" və "Vətən müharibəsi iştirakçısı" medallarıyla təltif olunmuşam. Özümün xəbərini yox idi, sağ ol, bir sinif yoldaşım mütəmadi mənə məlumatlandırır bu haqda.

- Orta və yaşlı nəsi, adətən, gəncərdən şikayət edirlər, zamanə uşaqlarını bəyənirdilər. Siz həm də bir müəllim kimi bu müharibədə gəncərimizi necə tərbiyə etdiniz?

- Aqçımi deyim ki, gəncərimizin texnologiyaya çox meyl etməsi, bozi davranışlarına görə mənə də oxşar düşüncələr formalaşdırı. Amma bu müharibədə gördüm ki, gəncərimiz əslində bambaşqaymış. Onları döyüşdə tanımaq lazımımış. Azərbaycan gənci Vətən müharibəsində özünü tək-cə bəzə, xalqımıza yox, bütün dünyaya layiqincə tanıdı. Kənarəndən baxarsan, çəlmisiz uşaqdı, amma qucağındakı ağır silahla qaça-qaça gədirirdi döyüşə. Yaralı gəncərimiz vardı ki, tibb montaqsinəndən xolvətə döyüşə qaçıb getmişdi. Gəncərimiz yaralıni, şəhidi meydanə buraxmırdı, kürəkəlinə daşıyırdı, özü də döyüşə-döyüşə. Düşümlər ki, gəncələr özlərini, vətən sevgilərini sübut elədilər. Çoxu da Qarabağ işğalında yaşca xeyli kiçik idi. Gəncərimiz və biz də bu rulu arxada birləşən xalqımızdan alırdıq. Bu dəstəyi, bu birləşən vətən biz çox yaxşı hiss edirdik. Və bu, bizi qələbəyə kökləyirdi. Biz ağırlarımızı belə hiss etmirdik, bir-birimizi qorumaq və torpaqlarımızı azad etmək naminə. Şükür ki, buna nail olduq.